

Vedlegg

Fagspesifikke betraktninger for å styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv

Medisin og helsefag

I felles rammeplan for [helse- og sosialfagutdanningene](#) er ett av de tolv felles læringsutbyttene direkte rettet mot samiske forhold. I § 2 punkt 5 heter det bl.a at «...Kandidaten skal også kjenne til samers rettigheter, og ha kunnskap om og forståelse for samenes status som urfolk». Denne innarbeidelsen fra 2019 er svært viktig for å øke den nasjonale kunnskapen om samisk kulturforståelse og samiske rettigheter.

UiT har i forlengelsen av dette tatt ansvar og laget en læringsressurs knyttet til dette læringsmålet som er åpent tilgjengelig for andre institusjoner. Til tross for at UiT både har høy kompetanse og et særlig ansvar er det dels utfordrende å implementere et slikt læringsmål, spesielt i den kliniske undervisningen. For å sikre at dette læringsmålet godt implementeres bør UiT tildeles et nasjonalt ansvar for å videreutvikle og tilgjengeliggjøre læringsressurser knyttet til dette læringsmålet.

Det er viktig med oversettelser og utvikling av helsefaglig terminologi på de samiske språkene. UiT er i gang med et slikt arbeid innen samisk sykepleie i Kautokeino, men dette initiativet bør utvides til å også gjelde de øvrige helsefaglige områdene.

Flere utredninger har pekt på behovet for helsepersonell med samisk språk og kulturkunnskap, blant annet en nasjonal utredning om spesialisthelsetjenesten der det fremkommer at behovet er stort i alle de regionale helseforetakene, men størst i nord. Det demografiske bildet av den samiske befolkningen har også endret seg de siste tiårene med en større tilflytning til bysamfunn som Tromsø, Bodø og Alta i nord. Dette medfører at det også er et behov for tilbud til samisktalende i bysamfunn.

For samisktalende barn og unge gjelder dette f.eks muligheter for å møte en samisktalende helsesykepleier på helsestasjonen og få muligheten til f.eks testing på samisk ved 4-årskontrollen. For å imøtekomme det økende behovet for samisktalende helsepersonell, er det behov for å utdanne flere samisktalende studenter. Med et økende studenttall som f.eks i medisinerutdanningen, må også den samiske kvoten økes for å imøtekomme behovet. Kvotespørsmålet er derfor sentralt i utdanningen av samisktalende studenter i tiden fremover.

Kvoter for samisktalende har vi på mange av våre studieprogram, men vi bør se på dette på nytt og øke antallet, og også innføre det på flere studieprogram. Mange av våre studier har høye karakterkrav, og krever også høyt faglig nivå for at man skal kunne gjennomføre. Samtidig har vi studier uten høye karakterkrav, men der vi likevel har store utfordringer med å rekruttere, som f.eks til samisk sykepleie i Kautokeino

For at vi skal lykkes med ambisjonen om å utdanne flere samisktalende helsearbeidere så må det større kraft og en styrkning av utdanningene for samisktalende helt fra grunnskolenivå til videregående skole nivå. Slik kan flere komme opp på et høyt nok faglig nivå. Samtidig må samisk språkopplæring styrkes betydelig utenfor de samiske kjerneområdene sånn at alle samer faktisk får muligheten til å lære samisk språk på et høyt nok nivå til at de kan praktisere som samisktalende. Så totalt trenger vi flere samisktalende på høyt faglig nivå for å nå målet.

Innenfor helsefagene har UiT mye forskning med samisk tematikk. Utfordringen internt er at den dels er fragmentert, men også at den ikke er så omfattende og sterk som vi kunne ønske oss. En av utfordringene er at finansieringskildene for forskning om samiske temaer i dag ikke er av tilstrekkelig størrelse. Det er behov for en nasjonal satsing på forskningsfinansiering, gjerne på NFR-nivå, som muliggjør internasjonale prosjekter av høy faglig kvalitet.

Ett av våre flaggskip i dag er Senter for samisk helseforskning. [Saminor-undersøkelsen](#) som nå er under planlegging inkluderer nå også lulesamiske og sørsamiske områder. For fremtidige forskningsprosjekter er det viktig at både samer i alle de samiske områdene dekkes, men også at samer bosatt utenfor de samiske kjerneområdene inkluderes. Dette er særlig viktig for å dekke de store kunnskapshullene som finnes innen både somatisk og psykisk helse.

Regionalt kompetansesenter for barn og unge støtter fagfolk som jobber med barn, unge og deres familier gjennom undervisning, fagutvikling og forskning. RKBU Nord og RKBU Midt har et særlig ansvar for tjenestene i det samiske områdene. Ved RKBU Nord er det to forskningsprosjekter som i særlig grad er knyttet til det samiske.

- Mihá er et forskningsprosjekt om unge samers psykiske helse <https://en.uit.no/project/miha>
- The Arctic Childhood Study er en studie av vold og overgrep blant samiske og nordnorske ungdommer <https://uit.no/project/arktiskbarndom>

Generelt er det en mangel på oppdaterte forekomst-tall for psykisk helsefeltet for samiske barn og unge. Tallene fra [Mihá](#) viser at mange samiske ungdommer har erfaringer med diskriminering, mobbing, netthets og hatytringer. Dette er en risikofaktor for å utvikle dårlig psykisk helse. Et fellestrekk er at mange har opplevd dette på bakgrunn av sin samiske identitet. Gjennom intervjuer med ungdommer som hadde oppsøkt psykisk helsehjelp fortalte flere at de opplevde det som belastende å skulle måtte forklare tjenestene om sin samiske bakgrunn. Kunnskap og kompetanse om samisk språk og kultur i helsesektoren er helt avgjørende for å kunne tilby likeverdige helsetjenester til samiske barn og unge. I samtale med samiske ungdommer som har søkt hjelp for sine psykiske helseplager, er det mange som svarer at det kan være vanskelig å få terapeutene til å forstå deres samiske kulturelle bakgrunn og samiske hverdag. Dette føles ofte belastende for ungdommene, og det stjeler tid fra behandlingen. Dette må ivaretas både i grunnutdanningene så vel som innen etter- og videreutdanningsfeltet. RKBU nord arbeider med å utvikle kurs innen dette som kan gjøres tilgjengelig gjennom vår tjenestetøtteportal og tilsvarende innen brukermedvirkning [Involvert - Brukermedvirkning for barn og unge](#).

Juridiske fag

Samerett har vært obligatorisk ved juristutdanningen siden 1987. I dag er samerett et obligatorisk fag på 5 studiepoeng på 4. avd. i master i rettsvitenskap. I tillegg er det flere valgfrie fag, eksempelvis innen reindriftsrett og urfolksrett. Per i dag er UiT det eneste lærestedet som tilbyr samerettundervisning i juristutdanningen. Det illustrerer at utgangspunktet til same- og urfolksretten skiller seg fra utgangspunktet for norsk rettsundervisning og -forskning. Der det norske er veletablert, og kan ha sitt fokus på konsolidering, er same- og urfolksretten i startgropa, og med behov for faglig ekspansjon og nytenkning. Det bør være et mål at alle læresteder som utdanner jurister har et tilbud i samerett – obligatorisk eller valgfritt.

Same- og urfolksrett er ett av to forskningsmessige satsningsområder ved Det juridisk fakultet. [Forskergruppen for same- og urfolksrett](#) har 12 ansatte, 2 professor II-ere og 8 tilknyttede medlemmer. Samerettsmiljøet ved UiT er allerede sterkt, og har ambisjoner om å være vertskap for et senter som kan bidra til å styrke forskning og formidling innen same- og urfolksrett, samt å bli en etablert møteplass for akademisk meningsutveksling på området.

Av store satsninger fremheves [Governance of Land and Natural Resources in Sápmi](#). Prosjektet har som overordnede mål å analysere og utrede modeller for forvaltning av land og naturressurser i de tradisjonelle samiske områdene i Norge – herunder komme med forslag til å utjevne de store historisk-forankrede ulikhetene i forvaltningen av naturressurser i og utenfor Sápmi. Prosjektgruppe på 12 medlemmer, bl.a. internasjonalt ledende forskere som tidl. FNs spesial rapportør S. James Anaya og professor Mattias Åhren. Prosjektet er finansiert av Norges Forskningsråd og har også innledet et samarbeid med Finnmarkseiendommen.

Det norske samfunnet har et stort behov for jurister med kunnskap i same- og urfolksrett, og et stort behov for jurister med kunnskap i samisk språk, tradisjoner og kultur. Juridisk forskning vil ikke avdekke revolusjonerende nyheter. Like fullt er den viktig for en rettsstat; bl.a. for å sikre at staten ivaretar sine forpliktelser over for sitt urfolk, herunder hvordan dette best mulig kan gjøres. Næringsmessig siktes det ikke bare til reindrift, men også fjordfiske og jordbruk i utsatte samiske områder. Og man trenger ikke å gå til Grunnloven § 108 eller til å peke på at Norge er grunnlagt på territoriet til to folk for å begrunne et økt behov for både undervisning og forskning innen samerett. Det er nok å vise til rekken av uløste oppgaver knyttet til rettskartlegging, innen reindriften, kystfiske og ikke minst det som direkte og indirekte melder seg som følge av klimaendringer og det grønne skiftet.

Lærerutdanningene

I rammeplanens § 1 – 5 heter det at «*Grunnskolelærerutdanning for trinn 1–7 skal kvalifisere studentene til å ivareta opplæring om samiske forhold, herunder kjennskap til den statusen urfolk har internasjonalt, og samiske elevers rett til opplæring i tråd med opplæringsloven og gjeldende læreplanverk*». Ivaretagelsen av denne delen av rammeplanen gjøres forskjellig på ulike lærerutdanningsinstitusjoner. På UiT er samiske tema skrevet inn i alle fag, slik at kunnskap om samiske forhold skal være en naturlig del av fagene.

Rammeplanen for grunnskolelærerutdanningene vil revideres i løpet av de neste 2-3 årene. Det er svært viktig at forpliktelsen til å kvalifisere alle lærerstudenter over hele landet til å ivareta opplæring om samiske forhold ikke svekkes i ny rammeplan. Det er viktig både med tydelige krav til innhold og krav til form. Slik sikrer man en felles nasjonal utdanning, men den binder samtidig lærerutdanningsinstitusjonene og hensynene til mer lokal styring. Dette igjen bunner gjerne i kompetanseutfordringer hos underviserne på lærerutdanningene. For når studentene skal lære om matematikk i tradisjonelle kulturer, om duodji i kunst og håndverk, om tradisjonell samisk matlaging og ressursutnyttelse i mat og helse, så krever det at de som underviser har kompetanse. Ikke alle har det. Disse kompetanseutfordringene bør søkes løst ved etablering av et nasjonalt senter rettet mot utdannerenes kompetanse. Et slik senter bør være innrettet mot skolen, lærerstudenter og undervisere i lærerutdanning, gjerne etter mønster av [Skrivesenteret](#) og lignende nasjonale sentre. Ressursene fra disse blir mye brukt av skolen, av studentene våre og også i vår undervisning.

Utfordringen med å utdanne grunnskolelærere med kompetanse i samisk språk er også en nasjonal utfordring. Ved Høgskolen i Østfold har man jobbet strategisk med å bli en nasjonal tilbyder av fremmedspråk i grunnskolelærerutdanning 5-10 (tysk, fransk og spansk). Undervisningen er nettbasert, slik at studentene ikke trenger å flytte til Halden, men kan være ved det lærestedet de tar GLU-utdanningen. Forutsetningen for dette er at lærerutdanningsinstitusjonene inngår en samarbeidsavtale med Høgskolen i Østfold. Denne modellen kan man se til, og jobbe for at UiT kan påta seg rollen som nasjonal tilbyder av samisk som fagvalg i grunnskolelærerutdanningen.

Språkfagene

UiT tilbyr to program i nordsamisk. *Nordsamisk som fremmedspråk* er et årsstudium som ikke krever forkunnskaper. Tilbudet er både campusbasert og fleksibilisert gjennom et samarbeid med sju samiske språksentre. Samarbeidet med språksentrene bidrar til om lag halvparten av studentene. *Nordsamisk som morsmål* gis også som årsstudium. Dette tilbudet kan inngå i en bachelorgrad. UiT har også et mastertilbud i samisk språk- og litteraturvitenskap. Dette tilbudet er åpnet for andre samiske språk enn nordsamisk. Med studenter som skriver på lulesamisk og sørsamisk støttes slik også det faglig arbeidet som Nord universitet gjør rundt lulesamisk og sørsamisk. UiT vurderer å tilby fonetikk og samisk fonologi på masternivå, og med et slikt tilbud vil også studenter fra Samisk høgskole kunne delta.

Utfordringen med rekruttering til studier i samisk er krevende. En langt høyere andel av de som går ut av videregående skole med samisk språk må velge samisk språk også i høyere utdanning, for at samiske samfunn skal få nok lærere og samiskspråklige fagpersoner, sammenliknet med hva som gjelder for norsk. Derfor er det viktig å sikre at mulighetene innen samisk språk på universitetsnivå og i arbeidslivet er godt kjent. Det er også viktig med kvalifiseringsveger frem til å beherske samisk språk på morsmålsnivå både for fremmedspråkstudenter og studenter som har muntlige ferdigheter i samisk språk. Ved UiT er det utviklet et tilbud i nordsamisk påbygning som skal bidra til en slik kvalifisering.

Arbeidet for *norsk* fagspråk er preget av forsvar mot et ekspanderende engelsk. *Samiske* språk er på sin side nå inne i en periode der det er i ferd med å bli tatt i bruk som fagspråk. Felles for norsk og samisk er at utvikling og styrking av et eget fagspråk krever undervisning på språket, utarbeiding av lærebøker på språket samt terminologisk arbeid. Det terminologiske grunnlaget for samisk fagspråk står på de aller fleste fagområder svakere enn for norsk, og krever både målrettet, planmessig og langsiktig arbeid. Noen få fagområder har master- og doktorgradsoppgaver på samisk. En sentral arena for utvikling av terminologi og fagspråk er lærebøker. De fleste studieprogram der det undervises på samisk har per i dag ikke lærebøker på samisk, og systematiske termlister er i liten grad laget. I enda større grad enn for norsk er det viktig å legge vekt på at kandidatene fra samiske utdanningsinstitusjoner og -program går ut i et yrkesliv der de selv skal opprettholde og videreutvikle et samisk fagspråk.

For at samiske språk skal bli samfunnsbærende igjen, og ikke være avgrenset til muntlig bruk i uformelle sammenhenger, er det viktig å både utvikle den 1900-tallsterminologien som samisk ikke har fått, og ta språket med inn i det digitale samfunnet. Store framskritt har vært gjort allerede, men særlig for lule- og sørsamisk gjenstår et stort arbeid. I takt med at samfunnet blir stadig mer digitaliserer, er det grunnleggende i dag at språksamfunn kan bruke sitt eget språk i den digitale verden; i skolen, på sosiale medier, mot det offentlige. Det er behov for normative verktøy som ikke kan utvikles basert på tekstene som finns. Den dominerende språkteknologien (maskinlæring) vil i stor grad ikke kunne benyttes for samiske språk. Språkteknologimiljøet, med [Divvun](#) og [Giellatekno](#) ved UiT vil fortsette å utvikle språkteknologiske verktøy for samiske språk. Det gjelder både verktøy for tekst og for taleteknologi. Våre plattformer og infrastruktløsninger er åpne for alle. Eksempelvis er det mange henvendelser om teksting av video på nordsamisk for å møte krav om universell utforming. Det pågår diskusjoner med NRK Sápmi, Nasjonalbiblioteket og Samisk arkiv om ulike former for videre samarbeid. Innen samisk språkteknologi er det viktig med mer kunnskap om fonetikk og fonologi ved samisk språk, særlig for sør- og lulesamisk. Det er viktig å sikre og videreutvikle den kompetansen som er utviklet innen taleteknologi ved UiT. Og det er behov for å videreutvikle de leksikografiske ressursene.

Kunstfagene og museumsvirksomheten

Innen kunstfagene og museumsvirksomheten ved UiT er det mange initiativer relatert til samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Ambisjonene om å opprette et felles PhD-program i kunstnerisk utviklingsarbeid sammen med Høgskolen i Innlandet og Høgskolen i Østfold pågår. I dette programmet er Samisk høgskole planlagt med som en samarbeidspartner i, slik at ph.d. studenter fra Samisk høgskole i duodji kan tas opp i fellesprogrammet.

Kunstakademiet ved UiT har nylig inngått en samarbeidsavtale med Samisk høgskole med sikte på å få til et samarbeid mellom kunstutdanningene ved Kunstakademiet og bachelor og master i duodji ved Samisk høgskole, samt utdanningen i landskapsarkitektur og ph.d i kunstnerisk utviklingsarbeid. Ved Musikkonservatoriet har UiT per i dag en ph.d.-stipendiat i musikkvitenskap som jobber med samisk musikk i samtida og en ph.d.-stipendiat som arbeider med i komposisjon av samisk musikk.

Universitetsmuseet har profilert seg gjennom forskning på samiske kulturvitenskaplige temaer og museologi - og undersøker samfunnsrelevans, prosessuell utvikling og diskurser knyttet til formidling og forvaltning. Arkivene og samlingene er et utgangspunkt for forskningen som drives på Universitetsmuseet, og samisk forskning har alltid utgjort et viktig felt i museets forskning. Arbeidet har i de siste årene vært organisert gjennom internt, finansierte forskningsgrupper, NFR-finansiert prosjekt og MSCA Marie S. Curie postdoc-stipend. Videre er det to stipendiatstillinger knyttet til samiske forskningsprosjekt ved Universitetsmuseet som arbeider med kulturarvproblematikk/museologi.

Universitetsmuseet utforsker i ulike prosjekter på hvilke måter arkivene og samlingene best kan forvaltes og formidles i dag i samarbeid med samiske aktører og institusjoner. Det er i dette etablert et samarbeid med Samisk arkiv. Nødvendig med ekstra løft knyttet til tilgjengeliggjøring og digitalisering av de samiske arkivene og samlingene våre, med gode språklige oversettelser av metadata til samisk. Og at dette knyttes til f.eks Digitalt museum?

Innenfor kunstfagene og museumsvirksomheten er det gode muligheter for å videreutvikle innsatsen, særlig gjennom å jobbe tverrfaglig på samiske tema som på tvers av musikk, kunst, kulturhistorie og samlinger. Det pågår blant annet et arbeid med en tverrfaglig pilot for undervisning i kuratorpraksis. Det er også et potensial for å samarbeide tettere og på nye felt med Samisk høgskole. For å gi gode utdanningstilbud med fokus på samisk tema er det en utfordring å få på plass et kompetent fagmiljø som forsker eller driver kunstnerisk utviklingsarbeid. Stipendiat- og postdokstillinger er viktige ressurser for å bringe forskningen og utdanningene våre videre.

[Eksempler og historier](#)

DigiJoik

Luohtearkiiva er utvalgte deler av universitetsmuseets samling av luohi eller samisk joik som ble samlet inn i perioden fra 1949 til 2019 og som offentliggjøres på ulike plattformer gjennom prosjektet DigiJoik. Totalt inneholder samlingen omkring 12.000 innføringer. Utvalget som presenteres her består av 400 joik fra hele innsamlingsperioden som professor emeritus Ola Graff har valgt ut og avklart for offentlig publisering på nett. Samlingen inneholder joik fra de fleste regioner i Sápmi, og består av både eldre og nyere dyrejoik, stedsjoik og personjoik.

(Motiv på bakgrunnsbilde: Anne Sofie Holmestrand, Jergul, som intervjujes av sin datter. Fotograf: Ola Graff, Norges arktiske universitetsmuseum)

[Homepage](#) [Kontakt oss](#)

UiT sin «joikesamling» inngår i en større samling med nordnorsk folkemusikk, og er verdens største samling av joik (hele 12 000). Til tross for at hele samlingen er konvertert over på et digitalt format, er den ikke allment tilgjengelig eller i et søkbart format. Og samlingen er meget etterspurt av mange interessenter slik at behovet er stort for en løsning knyttet til tilgjengelighet. Men samlingen har også etiske problemstillinger som går på tvers av full offentliggjøring.

Norges arktiske universitetsmuseum har sammen med KulturIT arbeidet med støtte fra Kulturrådet for at denne delen av den samiske immaterielle kulturarven blir mer tilgjengelig. Til dette opprettet vi DigiJoik-prosjektet for å utvikle konsepter for hvordan vi forvalter samlingene på etisk korrekt vis, og samtidig imøtekommer behovene i allmenheten og forskningen. Det vil ikke bare handle om plattformen, men også å benytte nordsamisk språk i ledetekster inn i innsynsløsningen. Det siste som en helt ny funksjonalitet og ikke minst viktig bidrag til samisk kultur.

En god løsning her vil bidra til en helt ny måte å forvalte den samiske kulturarven på. DigiJoik er i tråd med FNs bærekraftsmål 11.4 som påpeker viktigheten av kulturarven. Videre er prosjektet godt forankret i UNESCO-konvensjonen av 2003, UiTs strategi og svarer på museumsmeldinga om å utforske handlingsrommet som ligger i digitalisering av kildematerialet og tilgjengeliggjøringen av dette.

De første publiseringene av joiker på DigitaltMuseum sin plattform er nå tilgjengeliggjort og koblet opp mot DigitaltMuseum. Disse er samlet under samlingen Luohtearkiiva. Her er 7 av universitetsmuseets samling av luohi eller samisk joik presentert, og vi jobber forløpende med å få de første 400 melodiene med avklarte rettigheter på plass i samme digitale samling. Erfaringene fra denne fasen vil danne grunnlaget med de andre joikene.

[Luohtearkiiva / DigitaltMuseum](#)

Reaidu

Nettstedet [Reaidu](#) er utvikla ved UiT sitt Senter for samiske studier som en læringsressurs for samiske tema. Ressursen er rettet mot lærerutdanningene og helsefagene. Formålet med Reaidu er å bidra til økt kunnskap om samisk historie, samfunn og kultur. Reaidu er et nordsamisk ord som betyr verktøy og utales som /reæjdo/, et passende ord siden vi med dette nettstedet håper å gi studenter, forelesere og andre interesserte et godt verktøy i undervisningen av samiske temaer.

Nettsiden er organisert i sentrale temaområder, og er satt opp slik at du enkelt kan navigere deg frem til områder du er interessert i. Reaidu dekker bredt, men er ikke en fullstendig innføring i alt som har med samisk kultur, samfunn og historie å gjøre. Vi oppdaterer og utvider nettsiden kontinuerlig, og du kan derfor oppleve at noen temasider ikke er ferdig utviklet.

Reaidu er utviklet av UiT Norges arktiske universitet ved Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning. Senter for samiske studier er vertskap og har ledelsen i utviklinga av Reaidu.

Nordlige hager/ Gárbbis

[Nordlige hager/ Gárbbis](#) er et samarbeidsprosjekt mellom Tromsø kommune, seksjon for barnehage; UiT Norges arktiske universitet, ILP/BARNkunne; samt arkitekt og kunstner Joar Nango og båtbygger Arne-Terje Sæter.

Nordlige hager/ Gárbbis utvikler et utemiljø i en barnehage med lekeinstallasjoner som gjenspeiler det lokale kultur- og naturlandskapet i Tromsø, med innovative referanser til sjøsamisk kultur. Kystlivet med båten i sentrum har vært og er en viktig del av dette landskapet.

I utforming av de eksperimentelle lekeinstallasjonene kombineres byggeteknikker fra nordlandsbåten/ gárbbis og den nordsamiske jordgammen (goathi). Gárbbis er den nordsamiske betegnelsen på nordlandsbåt. Begreper knyttet til lekeinstallasjonene anvendes på samisk til alle barn.

Barnehagebarna gis mulighet til å dokumentere utforming av lekeinstallasjonene ved bruk av tegninger og GoProkamera. Barnas dokumentasjoner inngår som er del av datagrunnlaget, hvor Myrstad og Kleemann utforsker hvilke språkpraksiser, lek og aktiviteter som skapes i møtene mellom barnehagens aktører og lekeinstallasjonene.

Dette er et kvalifiseringsprosjekt, hvor ønsket er å utvikle prosjektet videre, blant annet for å observere bruken av lekeinstallasjonene over lengere tid, samt utvide med lyd og lys installasjoner.

– Å velje samisk har vore ei byrde i utdanninga | UiT

Departementa og UiT fekk klare meldingar frå studentane på innspelsmøtet for neste års stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Anne Ragnhild Porsanger er lektorstudent og leiar av Sámi Studeantasearvvi Davvi-Norggas / Samisk Studentforeining i Nord-Noreg.

I møtet var Porsanger tydeleg på at vegen gjennom utdanningssystemet som samiskspråkleg har hatt sine snublesteinar. Ho var elev på samisk barne- og ungdomsskule, men på vidaregåande dukka det opp problem.

– Timeplanar og annan logistikk var dårlegare tilrettelagd for meg. Når ein har samisk som førstespråk skal ein ikkje ha sidemål, men eg måtte likevel vere i timane. Samstundes måtte eg ta ekstra fag for å få nok timar på vitnemålet, ho.

Saman med medstudent Per Henning Mathisen fortalde ho òg om studentkvardagen på UiT, kor det og er utfordringar for samiskspråklege lærarstudentar. Det er mellom anna berre opptak annakvart år, og oppstart i vårsemesteret gjer at ein fell ut av det sosiale miljøet ein startar i.

Dei besøkande statssekretærane var på UiT for å lytte og få innspel på kva som fungerer og kva som ikkje fungerer. Statssekretær for forskings- og høgare utdanningsministeren, Oddmund Løkensgard Hoel (Sp) understreka at ein ikkje må vere redd for å gå opp nye spor.

– Me ser at mange samiskspråklege i utdanningssystemet fell frå etter kvart som dei vert eldre. Ungar startar i samisk barnehage, men nokon sluttar å bruke samisk i grunnskulen, andre på vidaregåande og til slutt har me eit rekrutteringsproblem med samisktalande på universiteta, sa Hoel.

Studentleiar Porsanger meiner ein må setje inn ressursar i utdanningssystema med ein gong, men at det ikkje vil vere nok:

– Det er jo ein vond sirkel kor me ikkje har nok fagfolk til å utdanne nye fagfolk. Me må rett og slett ta vare på samiske ungar frå dei vert fødd til dei er ferdig utdanna. Ein skal få dei rettane ein har, sa Porsanger.

Kilde: [– Å velje samisk har vore ei byrde i utdanninga | UiT](#)